Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

ריעדעקטאר בלאט ערשיינט
יאזעפ יאמאל
פאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג,
אונד קאמסטאג
פיר עסטערייך-אונגארן
אנגעזאגט 10 גולדען עסט.-וועהרונג.
שלעזיען 5 " " "
ווערטעלג'אהר 2 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.

פיר אויסלאנד
אנגעזאגט 11 גולדען עסט.-וועהרונג.
שלעזיען 5 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.
ווערטעלג'אהר 2 " " 75 " " "

אויף ריעדע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
אבאנירען
אונד דער אדמינסטראציאנס-פלאץ
בעפינדט סיך דעם הויפטגעבעדע דעס
יודישן בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדט
סיך אי
פ ע ס ט
אלט-גאססע נו' 1.
וואכען מאן אויך דיא פרענומעראנדא
צו ענדען בעלייבט.

Nr. 108, נייטער יאהרגאנג. פעסט, מיטטוואך ה תשרי ה.ת'ר'ל'ה'. Pest, den 12 September 1877.

דער מריעג.

זיים מאנטאג מיטטאג האבען איר שטונדען געשפאנגטעסטער נייגערדע אונד איסעראדענט-ליכער אייפרזוכט. דיא גראסע שלאכט ביא פלעוינא האטטע שאן אם 6-טען סעפטעמבער בע-גאנגען אונד נאך דייטע פיר וואסטע דיעזע נייעמאנד, וויא דיעזע שלאכט איינגעפאללען איזט, אללעס ווייס, דאס יעטצט דער גאנצע מריעג פאן דעם איינגאנג דיעזער גראסען ענטשיידונגס-שלאכט אבדעגעבן. דאס דיא רוסען, אים פאללע זיא ביא פלעוינא ווייטער איינע נייגערלאנג ער-ליידען, זיך נאך רומענען צוריקציעהען אונד דייער קיינע שלאכט מעהר איפגעהמען ווערדען, אונד דאס ווייטער אנערעדזיוס דער גאנצע בוידע-ריגע דזיעגס-פלאן דער טירקען פערניכטעט ווירד, זואבאלד יעטצט דיא רוסען אייגען דזיע גענוגאס-מאן אפאשא עررייגען אונד איהן פאן איהרער ווייטערען אייגענשאפט פערדרעגען; דאהער וואר אייד דיא אינגעדולד דער צייטונגס-לעזער אייגע אונגעהייער גראסע, יעדעס מערדע ענטגאנג זיך דיא פראגע, ווא דענן דיא שלאכט ביא פלעוי-נא איינגעפאללען איזט.

מאנטאג אבענד איזט דייער אייגע רוסישע דעפעשע מיט דער מעלדונג איינגעטראפפען, דאס דיא רוסען דיא אנהאהען זידליך פאן פלעוינא אונד דאס דאנעבען לייגענדע דארט אישטשא בע-ווייסט בעזוצטצט האבען. — דיעזע מעלדונג האט דען מוטה אונד דיא האפפנונג דער טירקען-פרייי-דע איין ווענג גיעדרעגישלאגען, מאן צישטערטע פיר פלעוינא זעלבסט. מאן פירכטעטע, דאס אס-מאן אפאשא באלד אייד אים דזיעזע ארטע, ווא ער זיך פאללע יעמס ווארען בעפעסטיגטע, פערד-רענגע ווערדען ווייד פעלד מאנגען פאר אייפ-רייגונג אונד אינזיכט נוכט שלאפען. מיט גראס-טער שפאנונג ערוארטעטע מאן דיענסטאג פיר דיא מארגען-בלעטטער מיט דען נייעסטען דעפע-שען — אונד ווייטען ווערדען דיעזע בראכטען דיא מעלדונג, דאס דיא רוסען פלעוינא איינגענאמען אונד דען אסמאן גישלאגען האבען, זא דאס זיך דזיעזער נאך איינגעהייער גראסען פערלוסטען 12 מיללען זידליך פאן פלעוינא צוריקציעהען מוסטע.

דיא איינגען דעזע, ווילכע דען אנטשיידטע צוויישען פרייאט- אונד אטטלכען דעפעשען קענ-נען, וואסטען זיך נאך דאמיט צו טראסטען, דאס דיעזע דזיעגס-נאכריכטען דער רוסען בלאס אים פרייאטער, נוכט אים אטטרוכער קוילליג שטאמ-מען אונד דאהער נאך לייגענהאפט זיין קאנגען; אבער דיעזע פרייאט-דעפעשען שטאנדען וא אין דעם גראסען „פעסטער ללויד“ אונד אין דער נאך גראסען „נייע פרייע פרעסע“ — אונד דיעזען גראסען צייטונגען מוס מאן וא גלייבען, ווייל זיא עבען גראס זינד!

דיעזע גראסען צוויי בלעטטער האבען נעמליך געסטערן פרוה פאללגעגיע נאכריכטען פאם אי-דאעאשען קרייגס-שויא-פלאטטע פערבעפענט-ליכט: „מעהרעמער אלי אפאשא אים אסטען האט געזוגט, ווערדענד אסמאן אפאשא אים ווייסטען געשלאגען ווארדע, דיא טירקען אונטער מעהע-מעד אלי אפאשא האבען דיא ארמעען דעם רוסי-שען גראנפרייגען אים דער געגענד זידליך אונד ווייסטליך פאן רוסישען געגענד פערטרעבען, דיא רוסען ווארדען בעריייטס אייד אובער דען פלוס יאנטרא געוואפען זא דאס מעהרעמער אלי אפאשא דען ארט ב ע ל א בעזוצטצען קאנגטע. אים רו-סישען דייפט-קוייאטער פירכטעטע מאן בעריייטס איינגען פלאטטעלען אבערפאלל פאן ווייטע מעהע-מעדס, דיא רוסישע ארמעע ביא נארני-שטודען קאנגטע אבער נוכט גענען מעהעמעד אים אס-טען פארקומען, זא לאנגע זיא דען אסמאן אים ווייסטען אים רוקען האטטען; דאס רוסישע הויפט-קוייאטער ווארדע דאהער שנעלל ווייסטליך נאך פאראיין פערלעגען, אונד דאס הויפט-צעל דער ר ו ס ע ן וואר איער, זיך פאר אללעס דען גע-פעהרליכען אסמאן אפאשא פאם רוקען צו שאפפען. דיא רוסען האבען דאהער אללעס מאגליכע אנ-געוענדעט, אים נור דען אסמאן אים פלעוינא רו-ניסשאנגען צו קאנגען. זיא פערבאנדען זיך מיט דען רומענען, ריעפען זאגאר דיא סערבען הער-ביא, אים נור דיא אובערמאכט געגען דיא אר-מעע אסמאן אפאשא צו געוינגען, באלד שטאנ-דען פאר פלעוינא 100000 רוסען אונד רומענען, ווערדענד דיא ארמעע אסמאן אפאשאס קיים 60000 מאנן שטארק וואר. — אם 9-טען סעפטעמבער וואר נון דער ענטשיידונגס-טאג דער גראסען שלאכט ביא פלעוינא. — אסמאן אפאשא ווארדע גישלאגען, פלעוינא איזט בעריייטס פאן דען רוסען בעזוצטצט! פערוואנדטע אונד גטאדטעטע דען אדמיראל פאן דזיעזער גראסען שלאכט: 12000 טיר-קען, 6000 רוסען אונד 2000 רומענען! — אסמאן מוסטע זיך מיט דעם דעפטע ווייטער ארמעע נאך וואצא צוריקציעהען, (דער ארט וואצא בעפינ-דעט זיך איין אנזעהנליכע מארגע אין נו' 72, ער לייגט נאדדליך פאן זאפיא אונד ווייסליך פאן עטראאל).

דיעזע דזיעגס-נאכריכטען דער רוסען האבען ביא אללען טירקען-פרייגדען דיא גראסטע בע-שטיגונג הערפאר-גערופען. הייצו קאמען נאך דיא בראעסטע דעפעשען אונד ריכטיגען דיא טאפפערליכע אונד דען העלדען-מוטה דער רומע-נען, דיא זא בראוו גענען אסמאן אפאשא גערעפפפט האבען, זא דאס זעלבסט דער רוסישע מאיור אייגען טרונק-שפריך איין דאס וואהל דער טא-פפערן רומענישען אפפיציערע גערעדטען האטטען, פעלגע שטופפטען בעריייטס אובער סילימאן אפאשא. דער זא שטארדענדע אונד האטטעגיג וואר, זיך בלאס איין דען אינאיינגעהמבארען שיפפא-פאס צו פערלעגען, אנשטאטט דאס ער איין אייגער אנדערן זייטע דעם אסמאן אפאשא צו הילפע הייטטע אללען זאללען. נור דורך סילי-מאנס דאנגען פערבליבען אים שיפפא-פאסס מאנגטען דיא רוסען דען טירקישען ארט לאוואין ווארבערן, וואדורך עס נון דען רוסען מאגליך וואר-דע, אייד פאם זידען גענען פלעוינא פאר צוריקען.

מיט דאנגען אונד באנגען אונד אין שווע-בענדער פיין עייראטטעטע מאן דיעזע געסטערן דאס אבענד-בלאטט מיט דען נייעסטען דעפע-שען, מאן גלייבטע, אייגע מעטע-לאנגע פעטערס-בירגער דזיעגס-דעפעשע צום לעזען צו בעקאם-מען, אין ווילכער אובער דען גראסטיגען דזיג דער רוסען אונד אובער דיא פירכטבארע גיעדער-לאנגע דער טירקען אויפפהרליכעס געמעלדעט ווייד — אונד זיעהע: עס קאם נור א ו ו נ ע מלייגע דעפעשע, אבער נוכט אים פעטערסבירג, זאנדערן אים קאנסטאנטינאפעל, אונד דיעזע טור-קישע דעפעשע בראכטע פאלגענדע נאכריכט: „דיא שלאכט ביא פלעוינא דויערט נאך איממער פארט. טראטצדעם דער פיינד דיא אובערמאכט האט, זא ווירד זיך אסמאן אפאשא פאן פלעוינא דאך נוכט פערדרענגען לאסען, דא זיינע ארטיל-לעריע בערייטענד בעסער איזט אלס דא רוסי-שע. — איך סילימאן אפאשא יעטצט נאך דען אנ-גריפפ איין דען שיפפא-פאס פארט, אים נאך אי-נינע בעפעסטיגטע שטעללונגען דער רוסען אין זיינע געוואלט צו בריינגען. — מעהעמעד אלי אפאשא האט דיא רוסען אובער בעלא גערדענגט.“

דיעזע דעפעשע האט ביא דען טירקען-פרייגדען ווערער נייע האפפנונגען ערוועקט, ווענ-דיא שלאכט ביא פלעוינא נאך פארטדויערט, איזט יא נאך אימער האפפנונג פארהאנדען, דאס אס-מאן אפאשא דער גראסען אובערמאכט דעם פיינ-דעם ווייטערשטעהען ווערדע — אונד דא געס-טערן אבענד דיא רוסישען דעפעשען פערשטומ-טען, גלייבטע מאן מיט רעכט צו בעהויפטען, דאס דיא רוסען דאך נאך נוכט געזיעגט האבען.

הייטע פריה איזט דער נון אים בוקארעסט איינע א מ ט ל י כ ע דעפעשע מיט פאלגענדער מעלדונג איינגעטראפפען: „אללע נאכריכטען אי-בער דיא איינגאהמע פלעוינאס דורך דיא רוסיש-רומענישע ארמעע זינד לייגענהאפט, דא דיא שלאכט ביא פלעוינא נאך אימער פארטדויערט.“

דא האבען אللא דיא געסטריגען מארגענ-בלעטטער דער ג ר א ס ע ן צוישיגען גלאגען אונד דען נוטען טירקען-פרייגדען איינבע-גרייפפטען שרעקען בעריייטעט. אסמאן אפאשא ווירד דאך נוכט זא שנעלל פאן פלעוינא הייגש-שלאגען לאסען! מאן דארף זיך איך נוכט איבער דיא לאנג אנהאלטענדע שלאכט וואונדערן, פלעוי-נא איזט יעטצט אין בעפעסטיגטער ארט, צו דעם דער פיינד נוכט זא לייכט צוקאמען קאן. ביא דעם קריעגע אין שלעווייג-האלשטיין אים יאהרע 1864 מוסטען דיא פרייסען בייגאהע איינען מאנאט קעמפפען ביז זיא דיא בעפעסטיגטען דאפפלעי-שאנצען ערשטערמען קאנגטען.

אינדעסען קאנגען ווייד אונס אייד וועגען איינעס דזיעגס אסמאן אפאשאס נאך נוכט פרייען; ווייד זיפפען נוכט פערגעסען, דאס דער פיינד נאך אימער דיא איבערמאכט געגען אסמאן האט, אונד אין נוכט דיא איבערגען קאממאנדאנטען מעהעמעד אונד סילימאן אפאשא אין דער היטע אייד, דאנן ווירד אסמאן אפאשא איינען יעהר שווערען אונד הארטען קאמפף צו בעשטעהען האבען — אונד ווען ער אייד אים דזיעזע דזיעגרייד הערפאר-גערוכט, דאנן ווירד עס וואהרליך נור אין גאנצטעס-ווינדער זיין! —

אים רוסישען הויפט-קווארטיער אין פאראדען בעפינדען זיך יעטצט דער רוסישע קאיזער אונד דער רעגיערענדע פירסט פאן רומעניען. דא נון דיא רומענישען ארמעען ביא דער שלאכט פאן פלעוינא צום ערסטען מאלע אין ווירקליכקייט דיא הייפפען געגען דיא טירקען ערגרייפפען האבען, זאה דיך דער רעגיערענדע פירסט פאן רומעניען פערגאלאסט, פאלגענדע מערמאהנונג אן זיין פאלק ערגעהען צו לאסען: „שווערע אונשערטאנונ! דער קריעג קאנן זיך דורך דיא הארטנעקיגקייט דער טירקען צו זעהר אין דיא לענגע ציעהען, ווייד זינד אין געפאהר אונד אונזער לאנד לייד דורך דען קריעג. דענן ווייד האבען אייך צו פרייסען, דאס דיא טירקען דיא דאנגיא איבערשרייטען אונד רומענען בעזוצטצען ווערדען, ווייד מוסען אונס דאהער מיט רוסלאנד פערבינדען אונד אונזערע

גנמעהר איך סערביען אין דען קריעג געהט, אהנע דאס דיא אינגאריש רעגיערונג איהרע „פייע האנד“ איך נור איהרען ווערדע!

אונד וואס זאלל מאן זיך איים דער עיינען פערזוכערונג הערייסנעהמען, ווען דער מיניסטער־פרעזידענט זא אפט בעהויפטעט: „דיא רעגיערונג ווערדע איממער אים אינטערעססע דעם שטאאטעס האנדעלן!“ — דאס איזט וואהל „קיין פליש“! מאן ווייל יא עבען וויסען, וואס דיא רעגיערונג אים אינטערעססע דאס שטאאטעס טהון וואללע! מאן ווייל וויסען, אב זיא דיא מאכטפערגראסערונג רוסלאנדס צו פערהינדערן גדענקט, מאן פירכטעט געמליך, דאס זיא דיא אינטערעססען דעס שטאאטעס דאדורך וואהרען וואללע, דאס איך ווייר אינס דורך דען רייב איינגער טירקישער פראיינצען פערגראסערן! אל־לין דאס ווערע געוויס האכסט געפעהרליך. ווענן רוסלאנד איינינע סלאווישע פראיינצען דער טירקייא רייבט, זא ווירד זיינע מאכט הינדורך ווירד־ליך פערגראסערט. ווענן ווייר אבער איינינע סלאווישע פראיינצען צובקאממען, דא ווירד ניכט אינזערע מאגארביע, זאנדערן דיא סלאווישע בע־פאלקערונג אין דערזעלבען פערשטערקט, דיא אינזערעם פאטבעשטאנדע האכסט געפעהרליך איזט. לידער וואר דאס איממער דיא שיעפע פאר־ליטיק עסטערייכס. עס האט ניכט געשטרעבט, דאס רוסלאנד זיך ניכט דורך נייען רייב פערגראסע־רע, זאנדערן דאכטע זיך: ווענן רוסלאנד דורך רייב זיך פערגראסערט, מוס איך מיך עבענפאללס דורך רייב פערגראסערן. דאמיט רוסלאנד ניכט איבערמעכטיג ווערדע, זא דאכטע מאן זיך ביא דער טהיילונג פאלענס; אונד זא דאכטע מאן זיך ביא פערשידענען געלעגענהייטען. דאס עגדע וואר: דאס רוסלאנד איממער שטערקער אונד מעכטיגער ווערדע, ווערהעגד אינזערע מאגאר־ביע איממער נייע פראיינצען פערלאר. זאללטען ווייר אין דער איינגאלישען פראגע דיעזעלבע אינגלילליכע פאליטיק בעפאלגען, דאנן דורפטען קיים 25 יאהרע פערגעהען, דאס רוסלאנד, דייטש־לאנד אונד איטאליען איבער אינזערע מאגארביע הערפאללען אונד דיאזעלבע אינטער זיך טהיילען ווערדען.

דעסהאלב זאגע איך: דיא אינטערעססען דער טירקייא זינד הייטע איך אינזערע אינ־טערעססען. ניכט דיא פאליטיק דער רעגיערונג, ניכט דיא פאליטיק דעס גראפען אנדראשי איזט דאהער דיא ריכטיגע, זאנדערן דיא פאליטיק דער אפפענטליכען מיינונג, ווערדע מיט רעכט פאר־דערט, דאס מאן דער מאכטפערגראסערונג רוס־לאנדס מיט דען וואפפען עגטגעגענטרעטען מאגע. דיעזעם מיינע איבערצייגונג! —

לודווינ קאשוטה.“

אין דיעזעם בריעפע איזט וואהל ווענג נייעס ענטהאלטען. דאך ווירד אין דעמזעלבען דיא גאנ־צע פאליטיק דער רעגיערונג אין דער אריענטא־לישען פראגע זא שארף אונד זא שאנונסלאז פערוארטהיילט, דאס דיא וואהרע קאששהים עבען יעצטע ביא דעם ווייטערצוזאממענטרעטע דעם אנגאריישען ריכטאגעס אינע טיעפע ווי־קונג הערפאריען דורפטען.

צו דיעזעם בריעפע מאכט נאך אינע אינגא־ריש „לינגע צייטונג“ פאלגענדע בעמערקונג: „קאששה האט פאללקאממען רעכט, ווענן ער זאגט, דאס אנגארן, עסטערייך אונד דיא טירקייא געראדע נור געגען רוסלאנדס ריב־זוכט צו־זאממענהאלטען מיסען, ווענן עסטערייך־אנגארן דעם טירקען ניכט הילפט, זא פערגראסערט זיך רוסלאנד אונד קאממט דאנן איבער אונס. אין דער פערקערצונג דער טירקייא מיסען ווייר אימ־מער נור דיא מאכטפערגראסערונג רוסלאנדס פירכטען, ווענן ווייר נון דער צערטרומערונג דער טירקייא הולף צוזעהען, דאנן בעגעהען ווייר אינען זעלבסט־מארד אן אונס זעלבסט. אינזערע גאנצע פערבינדונג מיט עסטערייך וואר נור, אים אונס מיט פראיינטער־מאכט גגען רוסלאנד צו קאנגען — אונד יעצט האלט נאר עסטערייך מיט רוסלאנד! — טיפא איזט אין גראפעס איר־טהום, ווענן ער זאגט: „וואס געהט אונס דיא טיר־קייא אן, דאס ווייר אינזער בלוט ווענען איהרעם בעשטאנדעם פערגיעסען זאללטען!“ — דיא טיר־קייא געהט אונס גאר צו שטארק אן, ווייל רוס־לאנד דורך דיאזעלבע זיינע מאכט פערגראסערן ווילל, אים זאראנ מיט דיעזער פערגראסערטען מאכט איבער אונס קאממען צו קאנגען. — ווענע דער עסטערייכישען פאליטיק, ווענן זיא דיא טיר־קייא דורך רוסלאנד צערשטיקעלן לאססען ווילל, דאמיט איך אן אונס איינינע שטיקע קאממען! אן דיעזען שטיקען קאנגטען ווייר ערשטיקען! עסטער־ריך דענקט זיך, זא ווייא רוסלאנד ביא זיינער טהיי־לונג פאלענס אין אונס איינען טהייל צוקאממען ליעס, ווירד עס אונס איך יעצטע ביא דער טהיי־לונג דער טירקייא איינען טהייל צו־ווערפען; ווייר בעדאנקען אונס פיר דיעזע טהיילונג, דיא עס דא־הין בריינגען קאנן, דאס דאנן רוסלאנד, דייטש־לאנד אונד איטאליען איבער אונס הערפאללען אונד דיא טהיילונג אן אונס פאר־געהמען! — עס־טערייכס אונפארטיליכקייט איזט ליידער אינע פארטיילהייט פיר רוסלאנד אונד גגען דיא טיר־קייא! צום בעווייז דאס עסטערייך געשטוויגען, אלס רוסלאנד רומעניען בעזעצטע — אונד איך הייטע שווייגע עס, טראטצדעם איך שאן אינזער סערבישער נאכבאר אין דען קריעג ציעהט! — פיליך זאגטע איממער אינזערע רעגיערונג, דאס זיא אין ערעם פאללע אינזערע אינטערעססען וואהרען אונד שטעצען ווערדע; אבער אינטער דען וואהרען: „אינזערע אינטערעססען“ קאנן מאן נאר פיעלעם פערשטעהען! — מאן קאנן זא־גאר זאגען, דאס איך דיא צערשטיקעלונג דער טירקייא אין אינזערעם אינטערעססע איזט, דאמיט איך ווייר אין שטיק בעקאממען!

דיעזע בעמערקונג דער „לינגע צייטונג“ בילדעט איינגעטלייל דען הייפט־אינהאלט דעס קאששהשען בריעפעס; אבער דיא „רעכטען צייטונגען“ טראסטען זיך דא־מיט, דאס טיסא שאן צו ווערדע־האלטען מאדען פערשפאכען האט. דאס ווייר קיינען טהייל דער טירקייא אן אונס ווייסען וואללען — אונד וואס נון דיא אינמישונג סערבינעס בעטרעפפט? — נון, יעצטע ווירד יא דער אינגאריש ריכטאגע דער עראפפענע, אונד דיא רעגיערונג ווירד גע־צוואונגען זיין, דעם סערבישען טרייבען גגענ־אבער פאבע צו בעלעגגען.

זא פיעל איזט געוויס, דאס דייטשלאנד מיט רוסלאנד האלט אונד עס זאגאר גגענע וועהט; דאס איך סערבען פיר רוסלאנד אין דען קריעג צעהט. דער ענגלישע קאנזול האט דער סערבי־שען רעגיערונג ווענען דעם זא שגעללען בריכעם דעם פרערעגס־פערטראגעס אפרייפע געמאכט, אונד איך אנדערע מעכטע לעעסען דורך אירע פערטרעטער אין סערבען דען פרעסען מילאן אפר איינעם; נייען קריעג וואהנען, נור דער דייטשע קאנזול ערקלערטע זיך, דאס זיינע רעגיערונג מיט דער בעטהיילונג סערבינעס אם קריעג אפלל־קאממען אינפערשטאנדען איזט. ווענן נון דייטש־לאנד פיר דיא סערבישע אינמישונג איזט, זא פרכטען ווייר, דאס איך עסטערייך, ווערכעם נאך איממער אין דעם „דרייא־קאיזער־בונדעס“ איזט, גגענן דיא סערבישע קריעגס־אונטערנעהמונג ניכטס איינווענדען ווירד. — נון, הערר טיסא ווירד יעצטע אים אנגאריישען ריכטטעג פיעלע אינטער־פעללאציאנען צו האבען בעקאממען.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

(ד ר. קאנינ אין קאשוי א.)

אם 8־טען סעפטעמבער, אים 6 אוהר מארגענס פראפעסאר דיא אנקונפט דעס קאנגס אין קאשוי־א, ביא זיינער אנקונפט וואר דער קאנג אלס האנ־ווער־גגענראל געקלייידעט. איך דיא אנשפראכע דעס קאשוער בירגער־מייסטערס ערווידערטע דער קאנג: „אין לעגנסט געהענטער וואנש ע־פיללטע זיך, אינדעם איך דיא הויפטשטאדט אבער־אינגארנס בעטרעטע. איך פרייע מיך פאס הער־צען, דען עבען צום אויסדרוקע געבראכטען גע־פיהלען בעגגענגעס צו זיין. מיט וויינען, ווערבע גנמעהר איך סערבען אין דען קריעג געהט, אהנע דאס דיא אינגאריש רעגיערונג אהרע „פייע האנד“ איך נור איהרען ווירד!

אונד וואס זאלל מאן זיך איים דער עיינען פערזוכערונג הערייסנעהמען, ווענן דער מיניסטער־פרעזידענט זא אפט בעהויפטעט: „דיא רעגיערונג ווערדע איממער אים אינטערעססע דעם שטאאט־טעם האנדעלן!“ — דאס איזט וואהל „קיין פליש“! מאן ווייל יא עבען וויסען, וואס דיא רעגיערונג אים אינטערעססע דאס שטאאט־טעם טהון וואללע! מאן ווייל וויסען, אב זיא דיא מאכטפערגראסערונג רוסלאנדס פערהינדערן גדענקט, מאן פירכטעט געמליך, דאס זיא דיא אינ־טערעססען דעס שטאאטעס דאדורך וואהרען וואללע, דאס איך ווייר אינס דורך דען רייב איי־גגער טירקישער פראיינצען פערגראסערן! אל־לין דאס ווערע געוויס האכסט געפעהרליך. ווענן רוסלאנד איינינע סלאווישע פראיינצען דער טיר־קייא רייבט, זא ווירד זיינע מאכט הינדורך ווירד־ליך פערגראסערט. ווענן ווייר אבער איינינע סלא־ווישע פראיינצען צובקאממען, דא ווירד ניכט אינזערע מאגארביע, זאנדערן דיא סלאווישע בע־פאלקערונג אין דערזעלבען פערשטערקט, דיא אינזערעם פאטבעשטאנדע האכסט געפעהרליך איזט. לידער וואר דאס איממער דיא שיעפע פאר־ליטיק עסטערייכס. עס האט ניכט געשטרעבט, דאס רוסלאנד זיך ניכט דורך נייען רייב פערגראסע־רע, זאנדערן דאכטע זיך: ווענן רוסלאנד דורך רייב זיך פערגראסערט, מוס איך מיך עבענפאללס דורך רייב פערגראסערן. דאמיט רוסלאנד ניכט איבערמעכטיג ווערדע, זא דאכטע מאן זיך ביא דער טהיילונג פאלענס; אונד זא דאכטע מאן זיך ביא פערשידענען געלעגענהייטען. דאס עגדע וואר: דאס רוסלאנד איממער שטערקער אונד מעכטיגער ווערדע, ווערהעגד אינזערע מאגאר־ביע איממער נייע פראיינצען פערלאר. זאללטען ווייר אין דער איינגאלישען פראגע דיעזעלבע אינגלילליכע פאליטיק בעפאלגען, דאנן דורפטען קיים 25 יאהרע פערגעהען, דאס רוסלאנד, דייטש־לאנד אונד איטאליען איבער אינזערע מאגארביע הערפאללען אונד דיאזעלבע אינטער זיך טהיילען ווערדען. —

דעסהאלב זאגע איך: דיא אינטערעססען דער טירקייא זינד הייטע איך אינזערע אינ־טערעססען. ניכט דיא פאליטיק דער רעגיערונג, ניכט דיא פאליטיק דעס גראפען אנדראשי איזט דאהער דיא ריכטיגע, זאנדערן דיא פאליטיק דער אפפענטליכען מיינונג, ווערדע מיט רעכט פאר־דערט, דאס מאן דער מאכטפערגראסערונג רוס־לאנדס מיט דען וואפפען עגטגעגענטרעטען מאגע. דיעזעם מיינע איבערצייגונג! —

לודווינ קאשוטה.“

אין דיעזעם בריעפע איזט וואהל ווענג נייעס ענטהאלטען. דאך ווירד אין דעמזעלבען דיא גאנ־צע פאליטיק דער רעגיערונג אין דער אריענטא־לישען פראגע זא שארף אונד זא שאנונסלאז פערוארטהיילט, דאס דיא וואהרע קאששהים עבען יעצטע ביא דעם ווייטערצוזאממענטרעטע דעם אנגאריישען ריכטאגעס אינע טיעפע ווי־קונג הערפאריען דורפטען.

צו דיעזעם בריעפע מאכט נאך אינע אינגא־ריש „לינגע צייטונג“ פאלגענדע בעמערקונג: „קאששה האט פאללקאממען רעכט, ווענן ער זאגט, דאס אנגארן, עסטערייך אונד דיא טיר־קייא געראדע נור גגען רוסלאנדס ריב־זוכט צו־זאממענהאלטען מיסען, ווענן עסטערייך־אנגארן דעם טירקען ניכט הילפט, זא פערגראסערט זיך רוסלאנד אונד קאממט דאנן איבער אונס. אין דער פערקערצונג דער טירקייא מיסען ווייר אימ־מער נור דיא מאכטפערגראסערונג רוסלאנדס פירכטען, ווענן ווייר נון דער צערטרומערונג דער טירקייא הולף צוזעהען, דאנן בעגעהען ווייר אינען זעלבסט־מארד אן אונס זעלבסט. אינזערע גאנצע פערבינדונג מיט עסטערייך וואר נור, אים אונס מיט פראיינטער־מאכט גגען רוסלאנד צו קאנגען — אונד יעצט האלט נאר עסטערייך מיט רוסלאנד! — טיפא איזט אין גראפעס איר־איף דאס וואהל־ערגעהען קאשוים געריכטעט זינד, כאממע איך אין איהרען קריעג אונד געהמע מיט דאנק איהרע טרייע הולדיגונג ענטגעגען. אום האלב 9 אוהר האט דאס גראפע מיליטער־עקסער־ציערען אן גגענעוואארט דעס קאנגס שטאטגע־פונדען, אן דיעזעם עקסערציערען האבען 12500 מאגן טהיילגענאממען.

נעשעפטסבעריכט

פעסטער פרייזע.

ווייצען 15 — 30 קר׳ פער מעצער־צענטנער גנאללען.

קארן 6000 מטרצ. 7.60—8 גולדען. —

גערסטע פוטטער 6.75—7.25 גולד. מאלצ־וואארע 8.25 גולד.

קוקורוזין 7—7.10 גולד.

האפער 6.25—6.40 גולד.

רעפס קאהל 18½ גול. באנאטער 18½ גולד.

מעהל־סריזע (פער 100 קילאגראמם זאממט זאק, פרייא אב פעסטע): נומ׳ 0: 24 גולד. — קר., נומ׳ 1 23 גול. 20 קר., נו׳ 2: 22 גול. 60 קר., נו׳ 3: 22 גול. — קר. נו׳ 4: 21 גול. 40 קר., נו׳ 5: 20 גול. 60 קר., נו׳ 6: 19 גולד. 40 קר., נו׳ 7: 17 גול. 50 קר., נו׳ 8: 15 גול. 20 קר., נו׳ 8½ 12 גולד. — קר., פיינע קליע 4 גול. 60 קר., נראבע קליע 4 גולד. 25 קר.

הילזענפריכטע: ערבסען 9 — 14 גולד. — נייע לינזען 8 — 12 גול. ראטע הירזע 6 גול. — הירזע־בריין — 11 גול. — נייער מאהן 25 גול. — בלייער 34 גול. — אלטע גראטע וויסע באהנען, 8½—9. בונטע 7—7½, צווייגעל נייע 10½—11½ גול. האנפאמען 9—10 גול. לייניאמען 14 — 15 גול. מאהאר־זאמען 9 גול. וויקען 5—6 גול. (אללעס פער 100 קילא.)

שפייזעס נייע מעפאדע אים קליינען 32 — 32½ גולד. אלטע־מעפאדע 32½ — 33 גול׳ פער 10000 לישע־פע־צענטנ.

ווייגשטיין 57—71 גול. —

וואכס יאזעניער 157.14 גול. בעסערע נאט־טונג 164 גולד. —

ריבאל דאפפעלט־יאפפזינרעפס 51.50 גולד. פער 100 קילאגראמם. —

אינשלעט (חלב) 54—55 גול. —

צוועשקענמוס נייער 35 גולד. —

פעטראלעאום 23½—23½ גולד.

פעסטער שלאכטפיעה־מארקט. ביא דעם אם 7־טען ד. מ. הייר אבגעהאלטענען פעסטער וואכענ־מארקטע וואירדען 3854 שטיק נראס־ אונד 4895 קליינ־פיעה צו מארקטע געבראכט. היעפאן וואירדען פערקויפט: 26 שטיק שטיערע, פער שטיק פאן 140 — 217 גולדען. — 2271 אכסען דאס מאאר פאן 160—240 גולד. 1122 קיהע דאס מאאר פאן 120—217 גול. 62 מעלק־קיהע דאס שטיק פאן 99—169 גול. 123 שטיק בייפעל דאס מאאר צו 280 גולד. — 334 שטיק קעלבער דאס שטיק פאן 15 —45 גול. 4561 שטיק שאפע דאס מאאר 12½ — 24 גול׳ פייטע פער 100 קילא: אכסען־פלייש 46 — 54 גולדען קוה־פלייש 48 — 52 גולד. קאלב־פלייש 60 — 80 גולד. בייפעל־פלייש — גולד.

שאפזוללל, אין מאיינער וואכע וואירדען פערקויפט: 40 מעפער־צענטנער מיפפעל לאמם־וואללען 92—96 גול. 80 מפר־צצר. נעבירגס־ווייפשיען 97 — 98 גולד. 80 מעפר־צצר׳ וולאפקא־צינאיא־וואללע 83 — 84 גולד. (אללעס פער 56 קילא.)

הייפע, ווייס נאפיריען: פער 100 ק׳ אונגאריישע קוה־הייפט 102 — 105 גול. אכסענהייפט פראקענע 115 — 118 גול. קאלב־פעללע שפארס־וואארע אהנע קאפפע 2—2½ קילא 200—8 גולד. — מיט קאפפען 2½—3 קילא 175—168 גול. ראפהייפט 11½—11½ גולד. פער מאאר.

לעדער, פפזנדהייפט 20—25 קילא 180—184 גול. אינמאל פערזעצטע טערצען פאן 12—15 קילא 178—182 גולד. צווייטמאל פערזעצטע טערצען 17—18 קילא 180—184 גול. דריטמאל פערזעצטע טערצען פאן 19—22 קילא 185 — 186 גולד. —

ראפפע־ציעהונג פאם 7־טען פעפפעמבער 1877.

אפען	23	24	22	6	10
לינען	73	59	50	47	57
טריעפט	53	84	63	31	24

פערנאנטווארטליכער רעדאקטער: מאר בורי הייז.

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1877. Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

" (ד ע ר . י י ס ט י צ - מ י נ י ס ט ע ר פ ע ר צ ע ל א י נ ד — "י י ן נ ס ד"). איס באַיהאַד ווירד פאַלגענדעס אינטערעסאַנטע ער-אינגס בעריכטעט: דיעזער טאַגע הייראַטעט דער דר. יידישע אַרבעט דר. עלבאַגען, דער יסטיצ-מיניסטער בעלא פ פערצעל, דער עבען אין דיעם הימאַמס-אַרבעט באַיהאַד פערווילטע, וואַרדע מיט דער "אינטערפיהרערשאַפט" בע-עהרט, עס איז זעלבסטפערשטענדליך, דאַס דער יסטיצ-מיניסטער אין דיעזער אינגעשאַפט אלס "אינטערפיהרער" איינען בעכער מיט יייין אין דער האַנד האַלטען מיסטע, פאַר יעלכעס דאַס בריט-פאַאר זאַראַנו נאָך יידישעס בריעכע איינע טראַפען נישטע. דער יסטיצ-מיניסטער וואַר האַבערפהייס, דאַס איהם דיא פאַלגע איינעס יידי-שען אינטערפהרערס זא טרעפליך געלונגען וואַר. אַלליין אַלסבאַלד עגשטאַנד אין דער סי-נאַגאָגע איין קליינער לערם, דער דען הערדען מיניסטער אים איינען טהייל דייערע בראַב-טע. פעלע אונטער דען אינזעזענדען טרויאַנגס-געסטען ערגעטען זיך געמליך דאַריבער, דאַס מאַן דען בעכער מיט יייין דעם יסטיצ-מיניסטער אין דיא האַנד גענעבען, דא יא דער יייין הערזוך "נס" געוואָרדען! אַלס הערר בעלא פ פערצעל דיא אַנראַגע דעם פלאַטצלכען שטרייטעס ער-פהרט, אַנטע ער לעכעלנד: "מיינע הערען! זיא וואָללען מיר פריינדליכסט עגשטיהלדיגען, ווענן איך צו דיעזעס שטרייטע דיא אַנזאַגע געבאָטען האַבע, איך האַבע ווירקליך נישט געוואוסט, דאַס איך איינע קרעכע פון בריכען דורפ, דען אין נישט-ווידע בעהרדס האַט. עס איז מיר ליד, דאַס איך פאַר אַנגאַהמע דער "אינטערפהרערשאַפט" מיר נישט מיט מיינעם פריינד, דעם קולטס-מיניסטער טרעפאַרט, בעראַטהען האַבע. דיעזער מאַן, דער אַהר אים אַהר אין מיט יידישען קולטס-אַנגעלעגענהייטען זיך בעפאַסט, העטטע מיר אָבער מיינע האַלטונג אלס "יידישע אינ-טערפהרער" נעוויס נרינדליך אינטערריכטען קאָנען!" — אַללעס וואַר עגטצוקט אויבער דיעזען טרעפלכען יישען וואָרט דער נאַנצע שטרייט אויף בייגעלעגט וואַר. אים זא "מיינער מאַרגערע איז עס, "יינען איינע פעסטע בלעטטער אויבער דיא ווענן אין באַיהאַד אים דיעזער פערבאַלאַס-סונג אין שאַנגסלאַזעסטער וויזע לאַזישפפען. עס איז אינמאַל ריכטיג, דאַס נאָך אינזערען "פעלעראַנגס-פאַרשרעפטען אין ווידע קיינען יייין גענעסען דאַרף. דער פאַן אייגעס נישט-ווענן בעגרידע, אין זאַלבער יייין ווערד וואַל נישט אַלס "יין נסך", דאַר אָבער אַלס "סתם יינס" בעטראַכטעט. אַס דיעזער נישט-ווידע אין אינטער

מאַגאַהנער אָדער אין יסטיצ-מיניסטער איזט — איזט ציעמליך גלייכגילטיג. דיא רעלגיאָן קענגט עבען קיינען אונטערשיעד דער פערזאָנען. אינס שיינט דיא נאַנצע זאַכע אים זא פריילעכער, אַלס יא אין באַיהאַד בעקאַנגטליך צ ו ו י י א נע-מיינען עקסטרען: איינע מאַנגרעס-געמיינדע אונד איינע אַרטהאָדאָקסע געמיינדע. דיא ער-וועגטע טרייאַנג פאַנד אָבער אין דער מאַנגרעס-סינאַנאָגע שטאַטט. נון מיס אין באַיהאַד דאָך אין זעהר לעבהאַפטערר רעליגיאָזער זין הערר-שען, "יינען זעלבסט אין דער מאַנגרעס-סינאַנאָגע זיך נאָך ליעבע פאַרפינדען; דיא אַהנע שיא פאַר דעם יסטיצ-מיניסטער "יינען" סתם יינס" זיך זא זעהר ערגאַיפערן! אין דער טהאַט פאַנד זיך דער הערר יסטיצ-מיניסטער דורך דיעזען פאַרפאַלל דיריכטאַיס נישט בעלעידיגט. אין מאַן פאַן האַהער בילדונג, יייס ער דאַס רעליגיאָזע געפיהל אַנדע-רער צו שעטצען. עס זינד דאַהער נור "יידען-פיינדליכע" בלעטטער, דענען עדע פערפאַלאַסונג דער-פעלגר "וועלכאַמען אין, אים גיר נעגען יידען אינד יידישע רעליגיאָן לאַזישפפען צו מאַנגען. אים זאַלבע זידעלען בייכט זיך אינדעס דאַס ווידנשהים נישט צו קיממערן!

" (א י ן פ י ש - ר ע פ א ר ס - ר א ב-ב י נ ע ר א י ן ר י ס ל א נ ד). אין פעטערס-בורגער בלאַטט טהיילט פאָלגענדען פאַרפאַלל מיט: "פאַר פיא צייט מאַנאַטען ערשיען אין אַסטראַכאַן אין וואַנדערנער רעפאָרם האַבבעער, דער דיא נאַנצע דאַרטיגע, שטרענג אָרטהאָדאָ-סע "ירעשאַפט אין אינגעהייערע אויפרעגונג פערי-זעטצט. דיעזער ערגלערטע זיך פאַר אַללעס אַרם נעגנער יערער רעפאָרם אים קולטס אונד אין דער סינאַגאָגע. ער זאַגטע: עס בלייבט זיך נאָכ נלייך, אַב דער אַלטע אָדער נייע ריכ-טונג בעגאַבטעס ווירד. דאַס האַט אויך דיא לע-בענסווייזע דער יידען מיינע פראַקטישען אויס-פלוס. ער האַבע זיך דאַהער אינע האַרטע אויפ-נאַבע נעשטעללט, אינדעם ער נישט דיא סינאַגאָ-גע, זאַנדערן דיא קי כ ע רעפאָרמירען וואַללע. מיט אנדערען וואָרטען: ער וויינשע בעטרעפפע דער יידישען שטייער-נעזעטצע אויינע "נטעלכע" רעפאָרם אייגענפהרטיג. — אין דער טהאַט טראַט דיעזעלבע פאַר אַללעס מיט דער בעהייפטונ-אויפ, דאַס דער נעגען דער זאַנגאָגען "שטאַר-פישע" (שטיעדל) נעשטאַטטעט וויאַ דער "אַנדע-רע-"-אַבבינער פהרטע דען בעייפ, דאַס דיא שטאַר-פישע, זא לאַנגע זיא אים "אַסטער זינד, "וואַל שיפפען האַבען, דיא ערסטע דאַס שיינען, "יינען זיא אינטערהאַלב דעם "אַסטערס זיך בעפינ-דען. דער רעפאָרם-אַבבינער זאַגטע נון: דיא

תורה האַט בלאָס דען נעגען פאַן זאַלבען פישען פערבאָטען, דיא נ אַ ר קיינע שיפען האַבען, דא אַבער דיא זאַנגאַגען ש ט אַ ר - פ י ש ע וועהרענד איהרעס אויפענהאַלטעס אים וואַסער, וויא דיעס לייכט נאַכוויזבאַר, שיפען האַבען, זא קאָנן דערען נעגען איך נישט אלס פערבאָטען בעטראַכטעט ווערדען. מערקווירדיג איזט עס, דאַס דער אַלטע ראַבבינער צו אַסטראַכאַן, איין אי-סערסט פראָממער מאַן, עס נישט וואַגטע, דיע-זעס רעפאָרמער ענטגעגענצוטרעטען, דא ער דען פיר דען נעגען דער שאַר - פישע פאַר-געבראַכ-טען גרונד נישט ווידערלעגען קאָנגטע, אים זא מעהר עגשבראַנגטע אַבער דער קאַמפע אינטער דען נעמיינדע-מישגלעדערען, דא ווירקליך צו בע-פרכטען וואַר. דאַס דיעזע פיש-רעפאָרם איינגאַנג פינדען ווערדע, נאַמענטליך אייגע אַלטע פרייע, דיא אים נאַנצען אָרטע אינטער דעם נאַמען דיא פ ר א מ מ ע ר ב נ ק ה: בעקאַנגט איזט, פיהל-טע זיך הערליכער זעהר בעאַגיהרהיגט. — זיא דיעף צום פאַרשטעהר אונד מאַכטע אייגען גע-וואַלטיגען לערם, דאַס ער דורך זיין שטללשווי-גען דיא נאַנצע קהלה "פערזיכיגען" ווירד. דער פאַרשטעהר וואַר ערראַך עשיאַס לייכט אין דער רעליגיאָן אונד וואַללטע דיא פ ר אַ מ מ ע פ י אַ מיט דען וואַרטען אבפערטיגען: "לאַסטען זיא מיך אין רוהע מיט דיעזער רעבעליכען "פיש-רעפאָרם! פ ר י ל י, "יינען עס פאַן א י ך אבהענגען ווירדע, דא מיסטען ווייר אין אינזערער קהלה נעיים אייך אייגען איינגעגען "פיש-שוחט" אנשטעללען!" דיא פ ר אַ מ מ ע רבקה לעגט זיך יעדאָך דורך דיעזען שפאַטט נישט איינשיכטערן, זאַנדערן עווידרעטע: "גלייכט מיר, הערר פאַרשטעהר, דיא רעפאָרם, "ערלכע בייס "פ י ש ע" אנפאַנגט, עגדעט בייס "פ ל י י ש ע". דער "שטעדל" עסטען ווירד, דורכגעט קיינ איך פאַר דעם נענטסע פאַן טרפיט צוריקשרעקען!" — דיעזע קלגען וואָרטע נעגען דעם פאַרשטעהער איין, ער לעגט זאָפאָרט דאַס "בית דין" צוזאַמענגעטרעטען, "וועלכעס אין דער אנגעלעגענהייט איינע "שאַלה" נאָך ווילנא אונד נאָך בערדישאַא" ריכטעטע. דיא הערעיפ איי-נעס פאַפאַקטעס "תשובה" לייעטען אונגעפעהר פאַלגענדערמאַסען: "ווייר קאָנגען דען נעגען דער "שטעדל" נישט עלייבען, אבער איך נישט פער-בעטען, דא הייפיר אין איסדרילכעס פערבאָט נישט פאַראַנדען. ווייר גלייבען ווידער, דאַס נאַכ-דעם דיש דער צוים דעם משה רבינו עלי השלום בין הייטע פאַן דען יידען "שטעדל" נישט נעגעס-סען וואָרדען, זא ווייר דאַס "יידענטהים אייך אין צוגלייפ אהנע שטעדל בעשטעהען מאַגגען!" — נון בראַך דער שטרים נעגען דיעזען פיש-רעפאָר-

עגען פאַן דיעזעס "אַאַסטער-שטאַם" זיך בעזיעגען לאַסט. דעמאַרב לוטעט יא דאַס יידישע שפרוואָרט: "דאַס ווייס פ ע ר ד ר ע ת ש דעם מאַנגע דען קאָפ!"

פאַן דיעזער אינבעציעגונג אויסגעהענד, מאַכטע ר אַרזער עסמאַן מיט דעם וויא אַנגעקאָממענען ר אַרזחי אין דען אַנגעגעגעסטען הייזערן בעזונדע. דיא הערליכע ע-שיינונג דעס יינגען מאַנגעס מוסטע יא אויף דיא פיזיגע נעזאַלטיגען אינדרוק מאַכען, דיא דאַנן אחדען מענגען שאַן דער קאָפ. אַז עגגס, עגעגען ווערדע, אין ווערד גלוקליכער אינפאַלל וואַר עס פאַן ר אַרזער עס-מאַן, דאַס ער מיט יינגעס נאַכטע אונאַר אויך יינגעס נאַכטעס נעגגע. דעם ר נפתלי אייזיק נעמליך, אייגען בעזיר אבשאַאַטעטע.

ר נפתלי אייזיק וואַר ווייטער, דא ווענע פיא פאַר ווענגען מאַנאַטען נעשאַפען. ער וואַהנטע דאַהער בראַם מיט יינגער טאָכטער, דער עטוא 17-יעהריגען ווידיס אונד אייגער שוועסטער, נאַמענס מיים. דיא נאָך קיינע פאַללע 19 יאַהרע אלט וואַר. מאַכען איהרע יונגען וואַר מיים בעריישט אייגע "אַלטע". אויך מאַגן אויס אויך ווענגע מאַנאַט נאַך דער האַנצייט נעשאַפען. בעריכט וואַר מיים אויבער דען פערלוסט איהרעס מאַנגעס נישט. דיא האַטטע איהן גע אויפריכטיג גערעגט, ווערענד אויך ער צו מיים גע אייגע ווירקליכע ליעבע האַטטע. דיא האַ-בען זיך בראַם גע מיינטעטע. דיא דיעס בייא ריכטען לוטען נישט זעלטען דער פאַלל אויס, אינדעם "צוויי נעלד-ווענ-פערלייגען וואַרדען. דיא יונגע וויטוען מיים וואַרטעט אַלזא בראַם, דאַס אויך אייגע עגשטעהונגערד פאַרטע אנגעפאַנגען ווערדע. וואַבייא ווייאַך נישט ווערער בראַם

עגען דיעזעס "אַאַסטער-שטאַם" זיך בעזיעגען לאַסט. דעמאַרב לוטעט יא דאַס יידישע שפרוואָרט: "דאַס ווייס פ ע ר ד ר ע ת ש דעם מאַנגע דען קאָפ!"

פאַן דיעזער אינבעציעגונג אויסגעהענד, מאַכטע ר אַרזער עסמאַן מיט דעם וויא אַנגעקאָממענען ר אַרזחי אין דען אַנגעגעגעסטען הייזערן בעזונדע. דיא הערליכע ע-שיינונג דעס יינגען מאַנגעס מוסטע יא אויף דיא פיזיגע אייגען נעזאַלטיגען אינדרוק מאַכען, דיא דאַנן אחדען מענגען שאַן דער קאָפ. אַז עגגס, עגעגען ווערדע, אין ווערד גלוקליכער אינפאַלל וואַר עס פאַן ר אַרזער עס-מאַן, דאַס ער מיט יינגעס נאַכטע אונאַר אויך יינגעס נאַכטעס נעגגע. דעם ר נפתלי אייזיק נעמליך, אייגען בעזיר אבשאַאַטעטע.

ר נפתלי אייזיק וואַר ווייטער, דא ווענע פיא פאַר ווענגען מאַנאַטען נעשאַפען. ער וואַהנטע דאַהער בראַם מיט יינגער טאָכטער, דער עטוא 17-יעהריגען ווידיס אונד אייגער שוועסטער, נאַמענס מיים. דיא נאָך קיינע פאַללע 19 יאַהרע אלט וואַר. מאַכען איהרע יונגען וואַר מיים בעריישט אייגע "אַלטע". אויך מאַגן אויס אויך ווענגע מאַנאַט נאַך דער האַנצייט נעשאַפען. בעריכט וואַר מיים אויבער דען פערלוסט איהרעס מאַנגעס נישט. דיא האַטטע איהן גע אויפריכטיג גערעגט, ווערענד אויך ער צו מיים גע אייגע ווירקליכע ליעבע האַטטע. דיא האַ-בען זיך בראַם גע מיינטעטע. דיא דיעס בייא ריכטען לוטען נישט זעלטען דער פאַלל אויס, אינדעם "צוויי נעלד-ווענ-פערלייגען וואַרדען. דיא יונגע וויטוען מיים וואַרטעט אַלזא בראַם, דאַס אויך אייגע עגשטעהונגערד פאַרטע אנגעפאַנגען ווערדע. וואַבייא ווייאַך נישט ווערער בראַם

דער נעלד-וואַך. אַנדערן אויך אייגע אויפריכטיגע ליעבע אינס אייגע נעפאַסט ווערדען זאָלל. וואַס ר ד ר ר ה בעטראַפ, זא ווייסען ווייר יא בעריישט, דאַס איהר דעריין דעם ר יסק נעראַטען, דען איהר פאַטער אויף דען וואַב-בינאַסס-שטוהל בריינגען וואָללטע.

אַרם ר אַליעזר עסמאַן מיט ר אַליעזר דער וואַה-נונג ר נפתלי אייזיק זיך נעהערטע, אַיללטע דיעזער אין דען עסמאַנגס-וואַל אונד וואַרטעטע דאַס דערזיי אַנ-קומפט. דיא בעריכטונג וויישענט דעם הייזגרעטען וואַר וואַרט אייגע פריינדליכע. אבער דאַר אייגע אינפערקענבאַר גע-וואַהרענגע, נאַכדעם אַללעס פלאַטען נענאַמען האַטטע בעגאַנגען ר נפתלי אייזיק אונד וואַגטע:

"וויא זיר, הערר אַבבינער, אין מיינעס הייזע דעכט וועלכאַמען. אַללען איך בין אין מאַנן, דער דיא וואַה-הייט זינדיגען אויסשפרינגט. איך האַפפע דאַס ר אַליעזר עסמאַן אייגען, דער שאַנגר דער אַבבינער-פאַגגע אין אינזערער נעמיינדע אויפפהרלך נעשילדערט האַט. איך מיס עס איהנען אַפפען הערליכאַנען דאַס אויך איך יעגער אַרטיגע אַנגעהייע, וועלכע דען ר יסק צום נאַפאָלגע ווענגע פערשטאַרבענען פאַטערס ווינשט. דאַס איך פע-נאַמען, זינד דיא וועלכסע נאַך נישט עגשטאַפען, הייר דאַס ראַבבינאַט צו אינבעגעהמען, אַנדערן הענגען דען וואַנגע, אונס הייליגע לאַנד צו וואַנדערן, בעפאָלגען דיא אַלזא מיינען ראַטה אונד פערלאַסען דיא זא באַלד אַלס מאַגליך אינזערע נעמיינדע. עס האַט נאָך זעלטען נישט נעטראָפען, ווענן מאַן אייגען אינען "יתום" דיא ר יסק עס אויס, צוי ווייטע עס אויס זיך שיעבען אונד זיך אין ווייגע שטללע דרינגען, פערגעסען דיא נישט, דאַס דיא הערזיך מסיר נבול הייר; דער אבער זיך אים דאַס נאַפאָלגע פערבאָט בעטרעפפען, איזט יא אינבעהרליכע נישט ווידיס אין אַבבינע-אַמט צו בעגלייטען".

דיעזע וואָרט וואַרען דאַייך בעגעגנעט, דען פ ר אַ מ מ ע דען פאַן דער אנגאַהמע דער אַבבינער-שטללע אבצו-שרעקען. ר אַליעזר עסמאַן יקבע זיך אינגעזוללדיג הין אונד הער איין ווענע וועגע, דיא ווייל ווענגע הויר ערהאַרטען, בראַכטע איהן אַללער פאַס-סונג. שאַן ערהאַב ער זיך, אים דען ר יקבעסלאַען ר נפתלי אייזיק פיר דיעזעס נאַכע בעגעהרען. דיא מאַן צו אַנען פפרעגנ, מיכטיג דען קאָפ צו וואַשען, אַרם דער פרעמדע מיט דער האַנד אבזעהרער ווינקעט אונד מיט אַנפפער שטיממע. אַלס ווערע ער נאַר נישט בעליידיגע ווידען, פאַלגענדעס אַנגעהייע:

"וואַס דען דיעזע הערשען וואָרט, מהייערע בי-דער? וואַס דען דער שטייט אבער איינע זאַכע, דיא נאָך נאַר נישט צו בעפרידיגען איזט? איין נאָטט וואַהנט אבער דען וואָלקען, דעפפען ווילען ווייר אונס אַללע פינען מיפפען, ווענן ער עס אַס "ראַש השנה" אויפגעשריעבען אונד אַס "יום הכפורים" בעזעגעגלט. דאַס איך נישט אונס הייליגע לאַנד וואַנדערע, אַנדערן הייר בלייבען מיפפען, זא ווייר דעשטע נאַפפלוגע בעשלוס אַהנע צווייפעל אויך אין עפפללונג נעהען, וואַהרלך! דער שטייט אבער דיא אַבבינע-פאַגגע וואָללטע דאָך אויפהאַלטען. אייער שטיי-בען, ר אַליעזר, אויס עבענוא אבערפלאַסען, וויא אייער ווירדישאַגגע, ר נפתלי אייזיק, איין נטעלאַגע אויס — נאַפפעס ווילל אַללען עגשטיידע!"

(פאַרטעטצונג פאָלגט.)

אַרעמען מיט דען רוסישען צוזאַמענען געגען דיא טירקען קעמפֿען לאַסען. מ׳סען ווייר אינס דענען אימער נור פֿאַן אַנדערען שיטצען לאַסען? גייפֿען ווייר אויך איינמאַל צו אונד שיטצען ווייר אונס זעלבער, אום אונזערע אינאַבהענגיגקייט אונד זעלבסטשטענדיגקייט צו ערקעמפֿען.״

נון, עס ווייר איינע שאַנע זאַכע פֿאַן גאָטט, ווענן דיער דיא רומענען ביי אירען ערסטען קעמפֿען געגען דיא טירקען איינע שמעהליכע ניעדערלאַגע ערלידען ווירדען!

איינע בוקאַרעסטער דעפּעשע פֿאָם 11-טען סעפּטעמבער מעלדעט: עס איזט ניכט יואַרר, דאס מעהעמעד אלי פּאשא שאָן אין בעלאַ איזט אונד דאס דיא אַרטילעריע דען אַרט לאַיאין צוריק-ערָאבערט האבען. דיא רוסען בעפֿינדען זיך נאָך אין בעלאַ אונד מעהעמעד בעפֿינדעט זיך נור נאָך פֿאַן בעלאַ, נעמליך אין אָפּאַטמאַ. — צווישען גיאורגיעוא אונד רוסטשוק דויערט דאס באַמבארדירען נאָך איממער פֿאָרט, אין טירקישעס קרעפֿטען-שפּיל. דאס אייך עטצט פֿאַר גיאורגיעוא אונד באַמבאַרדירטע אין דיעזע רומעניעשע שטאַדט זאָ העפֿטיג, דאס זיא איינען אנגעהייערען שאַדען ערלידען.

איינע קאָנסטאַנטינאָפּעלער דעפּעשע פֿאָם 11. סעפּטעמבער מעלדעט: דיא טירקען אין דער סערבישען גרענצע עהרהעלטען דען בעפֿעהל, פֿאָלגלס סערבען אם קריעגע טהיילנעהמען, זאָפֿאָרט אין סערבען אינצווישען, שאָן יעטצט ווערדען פֿאָן נישט אין בערייטענדע טירקישע אַרמעע-אבטהיילונגען געגען דיא סערבישע גרענצע ענטזענדעט.

פֿערשיעדענע נייאינקייטען.

* (אַהרע מאַיעסטעט דיא קאָנגין) איזט אם 10-טען דיעזעס אין גדאַלאַ אינגעטראָפֿען. — איהר אייגענטהאַלט אין אינגאַרן דיירפֿטע זיך אייף לענגערע צייט ערשטרעקען.

* (הינ. אדער הער-פֿאַליטיק.) דער רוסישע קאַיזער שיינט אין דיעזעס הייעע דיא לעטצטע קאַרטע איינגעשפּעלט צו האבען, אין אנגלישעס בלאַטט בערייטעט געמליך דיעבער פֿאָלגענדעס: דער רוסישע קאַיזער יואַר דיא דיעזע שאַנע אין דענען הייפֿט-יואַרטע פֿאָן איינעס פֿערמרען שטאַאטסמאַנען בעפֿאַנט: אב ער יואַהל נאָך איינער נייעלידען ניעדערלאַגע צו איינעס פֿערדענס-שליסע געוויינט ווערע? דער קאַיזער עייזערטע דיעזעס בארש: ״נע אינד ניממער״ לעבער לאַסע אויך מיר פֿאָן דען טרקען עבענזאָ פֿאַנגען, ווייא נאַפּאָלעאָן פֿאָן דען רוסישען געפֿאַנגען יואַרדע. הין אדער הער! איך מעהרע נאָך רוסלאַנד נור דאַנן לעבענדיג צוריק, ווענן איך אלס זיעגער הייסקעהרען קאַנן״! נון, דיעזע ענטשיעדענע ״הין- אדער הער-פֿאַליטיק״ קאַנן ענדליך דעם רוסישען קאַיזער דאָך טהייער צו שטעהען קאָממען!

* (דיא לעבענסווייזע דעס רוסישען קאַיזערס אין בולגאַריען.) אוס דעם בולגאַרישען גאַרניסטודען, וואָ פֿריעהר דאס רוסישע הייסטקוואַרטיער וואַר, ווירד איבער דיא לעבענסווייזע דעס רוסישען קאַיזערס פֿאָלגענדעס בערייכטעט: ״דער קאַיזער בעוואָהנט איין אייפֿאַכעס בייערלהייז, דעסען דאַך זיך שלעכט איזט, דאס עס פֿאָן איינעס טרקישען הערבסט-עגען לייכט וויינ-גגוואַשען ווערדען מאַנן. אוס דיעזעס הויז בעפֿינדעט זיך אין גראָסער אבסט-גאַרטען, אין וועלכעס דיא האהענצאָלערן אייפֿעערע דעס גענעראַל-שטאַבעס אהרע צעלטע אייפֿגעשלאַגען. דעס מאָרגענס פֿרוהשטיקס דער קאַיזער בלאָס איינע שאַאלע רוסישען מהעע, מטטאַגס שפּייזט ער אוס דאָס געמיינזאַם מיט דען עריעגנטען אָפֿיציערען אין איינעס טישע, עס ווירד בלאָס זעפֿע, רינדפֿלייש אונד בראטען אייפֿגעגאַנגען. פֿאָן איינעס הייסערען אינטערהאַלטע, פֿאָן איינער מוזיק, איזט אין דער אומגעבונג דעס קאַיזערס מיינע שפּיר פֿאַרהאַנדען. אוס זאָ פֿלייסיגער ווירד יעדאָך געבעטען. מאָרגענס-, מיטטאַגס- אונד אבענדס מ׳סען זיך אللע אָפֿיציערע פֿערזאַמעלען, אוס געמיינזאַם מיט דעם קאַיזער דיא אַרגעשריעבענען געבעטע צו פֿערריכטען. אבערד עס ווירד אין איינעס געבעט פֿיר דען זיעג דער רוסישען וואָפֿען פֿערריכטעט. ביי דיעזעס איבערנעמט דער קאַיזער זעלבסט דאס אמט דעס ״פֿאָרבעטערס״. דאס איזט יעדאָך אוס זאָ ווייגער בעפֿעמדענד, אלס יאַ דער רוסישע קאַיזער איך דאס הייפֿט אדער דער פֿאַבסט דער רוסישען קירכע איזט״ — זאָ ווייט דער בערייכט. ווייר גלייבען יעדאָך, דער רוסישע קאַיזער ווירד בעססער טהון, לעבער ווייגער צו בעטען, דאַפֿיר אבער פֿאָן זיינען סאַלאַאטען ווייגער גרייזאַמקייטען פֿערלאַנגען צו לאַסען גגענען מאַהאָמעדאַנער אונד גגענען ווירען. אין קאַיזער, דער עס זיינען מאַנען ערלייבט, אינשלייגיג מעגשען צו מאַרשיריען, אוסלייגיג פֿאָן מעדבען צו שענדען אונד הינטערדרייבען צו מאַרטען, זאָלאַלטע ווענסטענס נכט זאָ פֿיעל בעטען! הענדע דיא מיט מעגשען-בלוט בעפֿלעקט זיינ, זאָלאַלטען ווענסטענס נכט אוס געבעטע צום הייסמעל ערהאַבען ווערדען. דער בערהמטע גרעכיש גאַמענס דיא גגענען פֿאָן זעגע-הייסערען אייף אייגענס שיפֿ-

פֿע פֿאָהרען. דיא ערהאַב זיך אין גגעיאַלטיגער שטיים. דיא הייבער בעגאַנגען לייט צו בעטען אוס, דאמיט דער לעבע גאָטט דאס שיפֿ פֿאָר דעם אונטערגאַנגע רעטטען מאָגע. דיאַגגעגעס לעבעלטע יעדאָך אונד זאַגטע: ״מיינע הערען! איך בישטע גיבט זאָ לייט בעטען צו יואַللען, דענען ווענן דער לעבע גאָטט ערהאָרט״. דאס אייגע זאַלך גגעמיינע הייבער-באַנדע אייף דעם שיפֿע זיך בעפֿינדעט, זאָ לאָסט ער דאַסזעלבע גגעיס זאָפֿאָרט אונטערגעהען״! — דיעזע יואַרגגע הערפֿע אייף דער רוסישע קאַיזער זיך צו הערצען גגעהמען! דורך זיין גגעבעט ווירד דער לעבע גאָטט דען רוסען דען זיעג פֿערליהען!

* (דאס מאַיעסטעט-גגזוך אין סאַרגגאַבען.) אין סאַרגגאַבען לעבט איינע יידישע ווייטע גאַמענס גגרינטוין, דיא אהרע פֿיעלען קינדער גגיר מיט אגגגעהייערער אנשטרענגגונג ערגגעהרען קאַנן. דיא האט אבער אייך אייגגען זעהר קלגגען קגאַבען, דער ערסטע פֿאָר קירצגגס דאס 13 יאהר ערייכטע, פֿאָר עטוא 14 טאַגגען רוסטעט דיעזער יונגגע קגאַבע אין דיינגע מאַיעסטעט אין גגעזוך, וואָרין ער באַט: דיינגע מאַיעסטעט מאַגגע אייך גגעגגיסס אין אייגגע מילטער-ערציעהונגס אנשטאַלט אייפֿגעהמען לאַסען, נאַכדעם דיינגע מוטטער, דיא אייסער אוהם נאָך אינפֿערזאָרגגטע קינדער האט, ניכט דיא מוטטער בעזוטצט, אוס אוהר אגגטערהיכטען צו לאַסען, דער קאַנגגע לעבט אין דיינגער גגיאַרגגען גגאַרט דיעזעס גגעזוך ניכט אגגבערוהיגגט. אין דעם אן דען פֿלאַטגגראַממאַרגגטען הערגגבגגלאַנגגטען אللערהאַכסטען בעשיידע הייסט עס אגגטער אנדערס: ״פֿיר דיעזעס יאהר קאַנגגען יואַהל אין אייגגע מילטער-ערציעהונגס-אנשטאַלט קיינגע נייגגן צאַלגגגע אייפֿגגגאַמגגען ווערדען. פֿיר דאס נעכגגטע יאהר זאָלל דיא בטטע דעס יינגגען גגרינגגטען בערגגוכגגטגגע ווערדען. ער זאָלל אין אייגגע מילטער-ערציעהונגגס-אנשטאַלט אייפֿגגאַהטע פֿינדען״! — דיינגע מאַיעסטעט פֿערפֿגגגט אבערדיעס אللערגגגעדיגגסס, דאס דער קגאַבע בגגז דאהין מיט דען גגאַטהגגען שיל-בגגבערן פֿערזעהען ווערדע. איך דאס שיל-געלד וואַרדע זיעגגס דיינגער מאַיעסטעט אים דיינגס פֿרייגגאַט-פֿערגגאַנגגען אגגגגגגיגגט. אבערדיעס ערהעלט אייר דיא מוטטער דעס קגאַבען אייגגע בערייגגערגגע גגעלד-סגגמגגע גגיגגשטעללט. ווייל דיא אינגגיגגשען אוהרען זאָהן מיט דאַסט אונד קרייאַטגגער פֿערזאָרגגט. גגין, דיינגער ״תום״ הייפֿטע האַפֿגגגגליך הגגייבגגגגגג